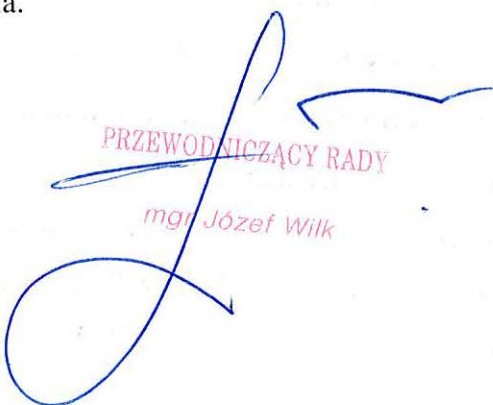

UCHWAŁA Nr VI/66/19
RADY MIEJSKIEJ W POLANOWIE
z dnia 28 marca 2019r.

w sprawie przyjęcia Programu usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów na lata 2019-2022

Na podstawie art. 18 ust. 1, w związku z art. 7 ust. 1 pkt. 1 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2018 r., poz. 994) Rada Miejska w Polanowie uchwala, co następuje:

- § 1. Uchwala się Program usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów na lata 2019-2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Polanowa.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
mgr Józef Wilk

**PROGRAM USUWANIA
BARSZCZU SOSNOWSKIEGO
Z TERENU GMINY POLANÓW
NA LATA 2019 - 2022**

Polanów, styczeń 2019 r.

Spis treści:

1. Cel i założenia Programu usuwania barszczu Sosnowskiego	3
2. Charakterystyka rośliny	3
3. Szkodliwość rośliny, pierwsza pomoc	4
3. 1. Szkodliwość rośliny	4
3.2. Pierwsza pomoc po kontakcie z barszczem:	5
4. Regulacje prawne określające obowiązek usuwania barszczu	5
5. Metody zwalczania	6
5. 1. Zwalczanie mechaniczne	6
5. 2. Zwalczanie chemiczne	7
5.3. Okres prowadzenia zabiegów	8
6. Ocena stanu aktualnego	8
6.1. Położenie, powierzchnia, liczba ludności Gminy Polanów	8
6.2. Skupiska barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Polanów.	9
7. Działania zrealizowane	10
8. Działania planowane	10
9. Zasady finansowania działań wynikających z realizacji Programu usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów.	11
10. Okres realizacji Programu	12
11. Sposób edukacji i informacji społeczeństwa w zakresie problematyki usuwania barszczu Sosnowskiego	12
12. Harmonogram realizacji Programu	12
13. Wskaźniki monitorowania Programu.	13
14. Metody i harmonogram usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów	13
15. Zadania podmiotu wykonującego prace związane z bezpośrednim zwalczaniem rośliny barszcz Sosnowskiego	13
16. Wnioski	14
17. Wykaz wykorzystanej literatury	14
18. Przepisy prawa	15
19. Załącznik	16

1. Cel Programu usuwania barszczu Sosnowskiego.

Głównym założeniem Programu usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów na lata 2019 – 2021, jest skuteczne usunięcie istniejących stanowisk barszczu Sosnowskiego na terenie gminy oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się tego gatunku na nowe tereny. Działania powyższe podejmowane są w celu zminimalizowania ryzyka narażenia zdrowia mieszkańców gminy. Narzędziem do osiągnięcia celu jest zwalczanie roślin oraz edukacja i uświadamianie społeczeństwa o szkodliwości barszczu i skutkach ewentualnej styczności z rośliną.

Zgodnie z art.7 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2018.994.tj) – zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, obejmujących m.in. sprawy z zakresu ochrony środowiska i przyrody, należy do zadań własnych gminy.

Niekontrolowane rozprzestrzenienie się barszczu Sosnowskiego stanowi realne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i powoduje degradację środowiska naturalnego, w związku z czym należy stwierdzić, że zwalczanie tej rośliny należy do zadań własnych gminy.

Założeniem niniejszego programu jest określenie metod sukcesywnego i skutecznego zwalczania barszczu Sosnowskiego. W programie została ujęta konieczność systematycznego inwentaryzowania stanowisk rośliny, gdyż w związku z cechami charakterystycznymi barszczu Sosnowskiego, realizacja niniejszego programu będzie procesem wieloletnim. Ponadto inwentaryzacja skupisk rośliny daje możliwość przedstawienia wstępnej analizy ekonomicznej wdrożenia programu.

2. Charakterystyka barszczu Sosnowskiego

Barszcz Sosnowskiego */Heracleum sosnowskyi/* należy do rodziny roślin baldaszkowatych, do której zalicza się około 3000 gatunków bylin, roślin jednorocznych i dwuletnich o charakterystycznym wyglądzie i jednolitej budowie kwiatów i owoców. Większość baldaszkowatych występujących w Polsce należy do chwastów łąkowych i pastwiskowych, duszących lub ogładzających rośliny pastewne.

W owocach, liściach i łodygach roślin baldaszkowatych ciągną się przewody, które wypełnione są olejkami lotnymi, nadającymi roślinom silny zapach. Pewne gatunki rodziny baldaszkowatych są silnie trujące, co spowodowane jest obecnością obfitych ilości żywicy i alkaloidów. Do tej grupy zaliczany jest barszcz Sosnowskiego */Heracleum sosnowskyi/*.

Łodyga barszczu dorasta do 4 m wysokości, a jej średnica wynosi do 12 cm. Jest głęboko i podłużnie bruzdowana, rzadko owłosiona, posiada 3-6 międzywęźli, rozgałęzia się na szczycie. Liście są pierzastodzielne, składające się z dość szerokich i tępo zakończonych odcinków. Dolne liście są trójkątne z podzielną blaszką. Starsze liście są pierzastodzielne z pochwami. Po roztarciu wydzielają zapach kumaryny. Kwiatostan tworzą olbrzymie baldachy o średnicy ponad 50 cm, złożone z kilkudziesięciu mniejszych baldaszków, posiadające często do 20 tysięcy kwiatów. Owocem jest rozłupnia, rozpadająca się po dojrzeniu na dwie płaskie niełupki koloru oliwkowego. Jedna roślina potrafi wykształcić do 40 tys. nasion.

W pierwszym roku roślina wytwarza tzw. rozetę, w drugim wyrastają pędy nasienne, zamiera po wydaniu nasion. Nasiona uzyskują zdolność kiełkowania po 60 do 90 dniach

przebywania w temperaturze od 2 do 5°C. Proces ten w warunkach naturalnych następuje w okresie zimy, po uprzednim rozsianiu nasion. Nasiona zachowują zdolność kiełkowania do 4 lat. Z niektórych rozet wyrastają pędy i wówczas roślina owocuje później niż w drugim roku wegetacji, stając się przez to rośliną wieloletnią. W naturalnych siedliskach osiąga wysokość do 1,5 metra. W Polsce warunki rozwoju dla barszczu Sosnowskiego są wyjątkowo korzystne, dlatego niektóre egzemplarze osiągają od 3,5 do ponad 4 m wysokości, jej silny, palowy korzeń może sięgać do 2 m głębokości.

Najczęściej spotykane siedliska barszczu Sosnowskiego to przydroża, szlaki turystyczne, nieużytki, odłogi, lasy, tereny zielone, pola uprawne. Występuje na terenach wilgotnych, w pobliżu cieków wodnych, kanałów i rowów. Jest rośliną agresywną, inwazyjną, niezwykle trudną do zwalczania.

3. Szkodliwość rośliny, pierwsza pomoc

3. 1. Szkodliwość rośliny

Barszcz Sosnowskiego charakteryzuje się właściwościami alergizującymi i toksycznymi. Szczególnie ważnym problemem jest pojawienie się tej rośliny na terenach zamieszkałych i w ich pobliżu, stanowi ona bowiem poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi, szczególnie dzieci. Posiada niebezpieczne właściwości parzące, zawiera olejki lotne, które w kontakcie ze skórą, pod wpływem promieni słonecznych, powodują silne oparzenia i rany. Parzące działanie barszczu nasila się w czasie wysokich temperatur i większej wilgotności powietrza. We włoskach znajdujących się na liściach i łodygach występują olejki eteryczne zawierające związki zwane furanokumarynami (pochodne kumaryny), które przenikając przez skórę wywołują silny efekt fotouczuleniowy, zaczerwienienia, swędzenia, bąble, głębokie bolesne owrzodzenia, brązowe blizny, bielactwo, a przede wszystkim poważne oparzenia z martwicą skóry włącznie. Bolesne oparzenia występują zwykle z opóźnieniem, dopiero po upływie kilku godzin od kontaktu z rośliną. Miejsca podrażnione na skórze zachowują wrażliwość na światło ultrafioletowe nawet przez kilka lat. Największe niebezpieczeństwo poparzenia występuje w okresie kwitnienia i owocowania barszczu.

Roślina może powodować oparzenia także u zwierząt hodowlanych, np. wymion krów mlecznych. Spożycie przez zwierzęta zielonych roślin może spowodować stan zapalny przewodu pokarmowego, krwotoki wewnętrzne i biegunkę.

Dodatkowym zagrożeniem jest ograniczanie bioróżnorodności naturalnych siedlisk, barszcz tworzy bowiem liczne populacje, ograniczając w ten sposób przestrzeń życiową gatunkom, którym biologia nie pozwala na konkurencję z tak okazałą rośliną. Stanowi poważne zagrożenie nie tylko dla rodzimych gatunków. Powoduje degradację środowiska przyrodniczego i ogranicza dostępność zajętego przez siebie terenu, dlatego też został sklasyfikowany jako gatunek inwazyjny w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 09 września 2011 w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym* (Dz.U.2011.210.1260).

3.2. Pierwsza pomoc po kontakcie z barszczem:

Ze względu na szczególnie niebezpieczny charakter, wysoką toksyczność barszczu Sosnowskiego, wszystkie osoby biorące udział w zwalczaniu tej rośliny bez względu na stosowaną metodę i wykonywaną pracę, muszą być dokładnie poinformowane o szkodliwości, toksycznych i parzących właściwościach tej rośliny. Ponadto niezbędne jest wyposażenie w odpowiednie ubrania ochronne, konieczne jest zakładanie kombinezonów, rękawic i okularów ochronnych.

W przypadku bezpośredniego kontaktu z barszczem, należy niezwłocznie podjąć następujące działania:

1. Należy szybko i bardzo dokładnie obmyć ciało zimną wodą z mydłem tak, aby usunąć z powierzchni skóry soki rośliny.
2. Przynajmniej przez 48 godzin unikać ekspozycji podrażnionych miejsc na światło słoneczne, nawet jeśli nie występują żadne niepokojące objawy.
3. W przypadku kontaktu soku roślin z oczami przemyć je dokładnie wodą i chronić przed światłem (nosić okulary z filtrem UV).
4. W przypadku narażenia na kontakt z rośliną zaleca się wizytę u lekarza dermatologa.

4. Regulacje prawne określające obowiązek usuwania barszczu Sosnowskiego

Barszcz Sosnowskiego objęty jest prawnym zakazem hodowli, rozmnażania i sprzedaży na terenie Polski.

Zapobieganie wprowadzaniu, kontrolowanie i niszczenie obcych gatunków jest zalecane przez konwencję o różnorodności biologicznej sporządzoną w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz.U.2002.184.1532), której postanowienia w tym zakresie zostały przeniesione częściowo do prawa krajowego przepisami *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz.U.2018.1614) - zgodnie z art. 120 ust. 1 ww. ustawy zabrania się wprowadzania do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczania w tym środowisku gatunków obcych roślin, zwierząt lub grzybów. Rośliny z gatunków obcych, w tym barszcz Sosnowskiego reguluje *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym* (Dz.U.2011.210.1260).

Regulacje zamieszczone w *ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz.U.2017.1161) stanowią podstawę do jakościowej ochrony gruntów, która między innymi zgodnie z dyspozycją art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy polega na zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi. W wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych oraz zmian środowiska, a także działalności przemysłowej i wadliwej działalności rolniczej, grunty porastane przez barszcz Sosnowskiego uznaje się za grunty zdegradowane. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ww. ustawy właściciel gruntów stanowiących użytki rolne oraz gruntów zrekultywowanych na cele rolne jest obowiązany do przeciwdziałania degradacji gleb, w tym szczególnie erozji i ruchom masowym ziemi, co oznacza, że zawarty w tym przepisie obowiązek przeciwdziałania degradacji gleb jest obowiązkiem płynącym z mocy samego prawa i obciąża właścicieli gruntów. Ustawodawca wymienił dwie podstawowe formy degradacji gleby: erozję i ruchy masowe ziemi, wskazując

jednak, że wyliczenie to nie jest pełne, dlatego też należy posiłkowo korzystać także z innych źródeł odnoszących się do tego pojęcia.

W razie wystąpienia z winy właściciela innych form degradacji gruntów, spowodowanych m.in. nieprzestrzeganiem przepisów o ochronie roślin uprawnych przed chorobami, szkodnikami i chwastami, wówczas zgodnie z art. 15 ust. 5 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych - Burmistrz, w drodze decyzji, nakazuje właścicielowi gruntów wykonanie w określonym terminie odpowiednich zabiegów. Jeżeli decyzja nie zostanie wykonana, Burmistrz zleca wykonanie zastępcze tych zabiegów na koszt właściciela gruntów, wykorzystując do czasu zwrotu kosztów wykonania zastępczego środka budżetu województwa. Jeżeli właściciel nie zapłaci tych kosztów dobrowolnie, ściągają się je w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U.2018.1314).

5. Metody zwalczania.

Zgodnie z wytycznymi Instytutu Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu, wyróżnia fizyczne i chemiczne metody zwalczania barszczu Sosnowskiego.

5. 1. Zwalczanie fizyczne obejmuje:

- orkę,
- koszenie,
- ścinanie roślin kwitnących przed zawiązaniem nasion,
- zawiązywanie baldachów w worki plastikowe oraz zmiana warunków glebowych,
- karczowanie roślin.

Według ekspertów, poza podcinaniem korzeni żadna z ww. metod nie daje efektu całkowitego zniszczenia rośliny. Efekt usunięcia rośliny można uzyskać dopiero w ciągu kilku sezonów wegetacyjnych, stosując 2–3 zabiegi rocznie. Korzenie należy podcinać lub wykopywać dwukrotnie: wczesną wiosną i w połowie lata, przy czym ze względu na łatwość odrastania z szyi korzeniowej rośliny, zaleca się ich podcinanie co najmniej 10 cm poniżej powierzchni gleby.

Za pomocą orki można zniszczyć wschody barszczu. Orka głęboka (24 cm) może w znaczący sposób zredukować procent kiełkujących nasion. Jest to metoda pracochłonna, ale bardzo efektywna, może być stosowana w przypadku występowania pojedynczych roślin albo mało licznych stanowisk. Orka jest nieskuteczna w przypadku dużych obszarów ze względu, na potrzebę dokładnego usunięcia korzeni, aby roślina nie przyjęła się od nowa.

Metodą stosowaną na większych arealach może być koszenie. Ze względu na fakt szybkiego odrastania rośliny, aby nie dopuścić do zmagazynowania w korzeniach i liściach składników potrzebnych do zakwitnięcia i wydania nasion, koszenie musi być powtarzane 2–3 razy w trakcie sezonu wegetacyjnego. Częste koszenie osłabia roślinę, lecz jej nie likwiduje ponieważ pędy rośliny, które na przyszły rok odrosną znajdują się około 3 do 4 cm pod powierzchnią ziemi.

Ścinanie kwitnących roślin przed zawiązaniem nasion zapobiega wytworzeniu nowych nasion. Zabieg powinien być stosowany przez kilka lat.

Skuteczność stosowania metody polegającej na usuwaniu baldachów zależy od czasu usuwania. Przedwczesne usuwanie powoduje regenerację rośliny i wytworzenie nowego kwiatostanu. Późny zabieg „ogławiania” skutkuje osypywaniem się dojrzałych nasion do gleby. Ścięte baldachy należy zebrać i zniszczyć.

Zawiązywanie baldachów w worki plastikowe oraz zmiana warunków glebowych uniemożliwia rozsiewanie się nasion; zebrane w plastikowe worki nasiona należy spalić, obszar na którym rósł barszcz poddaje się procesowi wapnowania; metoda polega na ograniczeniu wysiewu nasion do gleby oraz zmianie warunków glebowych na niekorzystne dla rośliny.

Karczowanie roślin – zabieg polega na usunięciu wierzchniej warstwy gleby na obszarach, gdzie roślina występuje w największym zagęszczeniu, przywiezieniu na to miejsce nowej ziemi, wykonaniu głębokiej orki i wapnowaniu gleby. Metoda karczowania jest metodą skuteczną, już po pierwszym roku jej stosowania stwierdzono znaczące ograniczenie ilości roślin barszczu Sosnowskiego. W roku następnym, w miejscach, gdzie dokonano wymiany powierzchniowej warstwy ziemi nie stwierdzono okazów barszczu lub pojawiły się tylko pojedyncze osobniki.

Stosowanie metod mechanicznych jest wskazane na niewielkich obszarach, w miejscach, w których nie można użyć oprysków tj. na obszarach ochrony przyrody, w pobliżu ujęć wody pitnej i obszarów zamieszkałych.

5. 2. Zwalczanie chemiczne

Wyniki prowadzonych w kraju i za granicą doświadczeń wskazują na dużą przydatność w zwalczaniu barszczu herbicydów zawierających glifosat, który może być stosowany nawet w pobliżu zbiorników wodnych i jest jedyną substancją oficjalnie zarejestrowaną, przeznaczoną do zwalczania barszczu w Europie. Na wykazie środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu zezwoleniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zamieszczonym na stronie www.bip.minrol.gov.pl znajdują się środki zawierające glifosat, np. Agrogfarm Glyfosat 360 SL, Avans Premiun 360 SL, Glyfos 360SL, Klinik 360 SL, Kosmik 360 SL, Roundap 360 SL I Taifun 360 SL. Są to preparaty dolistne o działaniu systemicznym. Pobierane przez zielone części rośliny: liście, zielone pędy i niezdrewniałą korę, przemieszczają się po całej roślinie i docierają do jej części podziemnej (korzenia, rozłogów) powodując ich zamieranie. Pierwsze objawy działania środków (żółknięcie i więdnienie) są widoczne po upływie 7 – 10 dni od zabiegu. Całkowite zamieranie rośliny następuje po około 3 tygodniach. Wysoka temperatura i wilgotność powietrza oraz silne nasłonecznienie przyspieszają działanie preparatów. Herbicydy nie zalegają w glebie i ulegają rozkładowi przez mikroorganizmy glebowe.

Zaleca się stosowanie Roundupu 360 SL lub innych preparatów opartych na glifosacie w dawkach 4,5 do 8 l/ha. Dawki niższe stosuje się w czasie wiosny, późnego lata i jesienią na rośliny barszczu w fazie silnie rozrośniętych rozet. Dawki najwyższe stosuje się na rośliny dorosłe, które zaczynają wchodzić w okres spoczynku wegetacyjnego. Stosowanie środka Roundup 360 SL powoduje osłabienie siły kiełkowania nasion. Dlatego późne zabiegi nie tylko osłabiają lub niszczą wieloletnie rośliny barszczu, ale dodatkowo osłabiają zdolność

kiełkowania nasion. Dawki pośrednie, około 6 l/ha, stosuje się na jednoroczne rośliny wchodzące w okres kwitnienia lub na rośliny osłabione poprzednim zabiegiem.

Oprysków należy dokonywać w dni bezwietrzne i takie, w których nie przewiduje się występowania opadów atmosferycznych. W czasie opryskiwania nie dopuszczać do rozwiewania cieczy na sąsiednie pola.

Zasady stosowania środków ochrony roślin określa *ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz.U.2018.1310)*. Środki ochrony roślin należy stosować w taki sposób, aby nie stwarzać zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz dla środowiska, w tym przeciwdziałać zniesieniu środków ochrony roślin na obszary i obiekty niebędące celem zabiegu. Środki ochrony roślin powinny być stosowane z uwzględnieniem okresu, w którym na obszarze objętym zabiegiem będą przebywali ludzie.

Termiczną metodę norweskiej firmy Heatweed Technologies polegającą na wstrzykiwaniu w korzenie barszczu wody o temperaturze 98⁰ C stosuje się na małych, średnich i wielkich roślinach, przed w trakcie i po kwitnieniu, trzykrotnie na każdej roślinie. Metoda powinna być stosowana przez kilka lat aż do wyczerpania nasion w gruncie i obumarcia systemu korzeniowego.

Z analizy dostępnej literatury wynika, że celem skutecznego niszczenia barszczu Sosnowskiego właściwe jest stosowanie kilku metod zwalczania, kombinacji mechanicznych i chemicznych sposobów.

Inne metody zwalczania barszczu takie jak stosowanie soli, amoniaku, oleju opałowego nie mogą być stosowane ze względu na negatywny wpływ na środowisko, glebę, wodę.

5.3. Okres prowadzenia zabiegów

Walkę z barszczem Sosnowskiego planuje się na minimum 3 – 4 lata, aby wyeliminować partie roślin wschodzących, roślin pominiętych w kolejnych zabiegach, jak również i takich, które zostały osłabione, ale ciągle odrastają. Zabiegi powinno się wykonywać w trzech zasadniczych terminach:

- a) wiosennym – do połowy maja na siewki (do fazy rozety),
- b) wczesnoletnim – czerwiec w okresie wytwarzania pędów kwiatowych oraz do początku kwitnienia;
- c) późnoletnim – koniec sierpnia i we wrześniu gdy nowe pokolenie roślin osiągnie 15-35 cm wysokości i na osobniki wieloletnie, gdy rośliny zaczynają gromadzić substancje pokarmowe w korzeniach.

6. Ocena stanu aktualnego

6.1. Położenie, powierzchnia, liczba ludności Gminy Polanów

Gmina Polanów położona jest na Pomorzu Środkowym, w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, położona na Wysoczyźnie Polanowskiej i Pojezierzu Bytowskim, na terenach o dużym potencjale turystycznym i gospodarczym. Od wschodu graniczy z województwem pomorskim, od północy, zachodu i południa zaś z gminami: Malechowo, Sianów, Manowo, Bobolice i Biały Bór. Gmina Polanów jest jedną z najatrakcyjniejszych krajobrazowo gmin w województwie.

Obszar Gminy otacza tereny miasta Polanów, ośrodka administracyjno-usługowego i przemysłowego. Na terenie Miasta i Gminy w mieszka ponad 8,8 tys. osób.

Powierzchnia Gminy to 393,4 km². Gmina Polanów położona jest w znacznej części zlewni rzeki Grabowej oraz w południowo-zachodniej części zlewni rzeki Radew. Na terenie gminy znajdują się 34 jeziora, w tym największe to: jezioro Kamienne o pow. 110,4 ha i max. gł. 32 m; jezioro Nicemino o pow. 105,5 ha i max. gł. 7,9 m.

Duża liczba rzek i rowów melioracyjnych, rolniczo - leśny charakter Gminy sprzyjają postępującej inwazji barszczu Sosnowskiego.

6.2. Skupiska barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Polanów.

Na terenie Gminy Polanów barszcz Sosnowskiego występuje na obszarze 3 sołectw, na powierzchni około 10,32585 ha. Powierzchnię ustalono na podstawie danych szacunkowych, informacji przekazanych przez Mieszkańców Gminy i właścicieli gruntów zajętych przez barszcz oraz oględzin dokonanych przez Pracowników Urzędu Miejskiego w Polanowie.

Powierzchnię gruntów zajętych przez barszcz Sosnowskiego zawiera zamieszczona niżej tabela.

Lp.	Obręb	Numer działki	Powierzchnia zajęta przez barszcz (ha)	Właściciel
1.	Cetuń	8/27	1,5683	osoba fizyczna
2.	Cetuń – droga wewnętrzna (część)	8/24	0,02	GMINA
3.	Cetuń	8/28	0,782	GMINA
4.	Cetuń	8/21	0,4536	DPS
5.	Cetuń	8/29	0,539	GMINA
6.	Cetuń	16/1	0,22	GMINA - droga
7.	Cetuń	4/1	2,1730	osoba fizyczna
8.	Cetuń	8/51	0,39	osoba fizyczna
9.	Cetuń	8/42	0,31	KOWR
10.	Cetuń	364	0,26	PZW
11.	Cetuń	7/33	0,18	osoba fizyczna
12.	Cetuń	7/32	0,05	KOWR
13.	Cetuń	7/31	0,0151	KOWR
14.	Cetuń	8/20	0,01005	wspólnota
15.	Krąg	147	0,0909	GMINA
16.	Krąg	159	1,0639	osoba fizyczna
17.	Bożenice – droga, część	28	0,80	PZD
18.	Cetuń – droga na Garbno	20/2	1,40	GMINA
Razem			10,32585	
Razem gmina			3,0519	

Podobnie jak na innych terenach barszcz Sosnowskiego w Gminie Polanów zajmuje głównie rowy przydrożne, nieużytki, grunty rolne i leśne, tereny zabudowane. Szczególne zagrożenie stwarza masowo rosnący barszcz na gruntach zabudowanych i w ich sąsiedztwie, co ma miejsce w szczególności w m. Cetuń. Rozwinięta infrastruktura drogowa znacznie zwiększa możliwość rozprzestrzenienia się tej niebezpiecznej rośliny.

7. Działania zrealizowane

Działania mające na celu doprowadzenie likwidację barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów rozpoczęto w roku 2017. Wykonane działania obejmowały:

- 1) akcję informacyjną o szkodliwości i obowiązku usuwania barszczu Sosnowskiego;
- 2) ustalenie terenów zajętych przez barszcz Sosnowskiego (inwentaryzacja);
- 3) skierowanie przez Burmistrza Polanowa pism do właścicieli nieruchomości porośniętych przez szkodliwą roślinę zawierających prośbę o podjęcie natychmiastowych działań mających na celu rozwiązanie problemu całkowitej likwidacji stanowisk barszczu Sosnowskiego;
- 4) pouczenie właścicieli nieruchomości o szkodliwości barszczu, metodach usuwania, działaniach Burmistrza Polanowa, które zostaną wdrożone w przypadku nie podjęcia działań mających na celu usunięcie ww. rośliny;
- 5) przeprowadzenie kontroli wykonania przez właścicieli gruntów działań, o których mowa w pkt. 4;
- 6) wykonanie zabiegów usuwania barszczu Sosnowskiego na gruntach stanowiących własność Gminy Polanów sposobem gospodarczym;

8. Działania planowane

Celem realizacji zadania polegającego na całkowitym usunięciu barszczu Sosnowskiego z gruntów na terenie Gminy Polanów planuje się wykonanie niżej określonych działań.

- 1) Opracowanie Programu usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów na lata 2019 - 2022.
- 2) Sporządzenie zbiorczej informacji dotyczącej lokalizacji i powierzchni obszarów zajmowanych przez barszcz Sosnowskiego.
- 3) Podjęcie działań mających na celu pozyskanie środków na sfinansowanie akcji usuwania barszczu Sosnowskiego z obszaru Gminy Polanów.
- 4) Wskazanie – wyłonienie podmiotu odpowiedzialnego za bezpośrednie zwalczanie barszczu Sosnowskiego w przypadku pozyskania przez Gminę Polanów dofinansowania na realizację zadania w zakresie usuwania barszczu Sosnowskiego.
- 5) Podjęcie prawem określonych działań, mających na celu usunięcie barszczu Sosnowskiego w przypadku:
 - a) nie wyrażenia przez właścicieli gruntów zajętych przez barszcz, bezwarunkowej zgody na prowadzenie na ich gruntach zabiegów usuwania tej rośliny i kontroli wykonania tych zabiegów - w przypadku pozyskania przez Gminę Polanów środków finansowych na realizację zadania usuwania barszczu Sosnowskiego;

- b) nie uzyskania przez Gminę Polanów dofinansowania na realizację zadania usuwania barszczu Sosnowskiego.
- 6) Prowadzenie akcji usuwania barszczu Sosnowskiego z gruntów stanowiących własność Gminy Polanów.
- 7) Kontrola realizacji obowiązku usuwania barszczu Sosnowskiego przez właścicieli nieruchomości w Gminie Polanów.
- 8) Coroczne informowanie mieszkańców Gminy Polanów, a w szczególności Mieszkańców Sołectw na obszarze, których występuje barszcz Sosnowskiego o sposobie realizacji Programu usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów na lata 2019- 2022.

9. Zasady finansowania działań wynikających z realizacji Programu usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów.

Poziom wiedzy o szkodliwości barszczu Sosnowskiego i konieczności usuwania tej niebezpiecznej rośliny jest stosunkowo duży. Brak pełnej realizacji obowiązku usuwania barszczu nie wynika zatem z nieświadomości lub złej woli, uzasadniony jest trudną sytuacją finansową właścicieli gruntów, żywotnością rośliny i brakiem możliwości technicznych.

Właściciele położonych na terenie Gminy Polanów gruntów zajętych przez barszcz, podejmują działania mające na celu usunięcie tej rośliny jednakże, działania te są mało skuteczne, ponieważ skuteczne usunięcie rośliny zapewnia jedynie kompleksowość działań. Zwalczanie barszczu Sosnowskiego na małym obszarze nie przynosi efektów.

W związku z powyższym Gmina Polanów podejmuje działania mające na celu pozyskanie środków finansowych na realizację zadania z zakresu usuwania barszczu Sosnowskiego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

W przypadku uzyskania przez Gminę Polanów dotacji na dofinansowanie zadania usuwania barszczu Sosnowskiego właściciele terenów zajętych przez barszcz Sosnowskiego, którzy:

- 1) wyrażą bezwarunkową zgodę na prowadzenie na ich gruntach zabiegów i kontroli ich wykonania w ramach realizacji niniejszego Programu zobowiązani będą do sfinansowania 25% kosztów zabiegu usuwania barszczu Sosnowskiego - ze względu na fakt, iż wysokość dofinansowania ze środków Funduszu może wynosić maksymalnie do 75% kosztów kwalifikowanych oraz do podpisania porozumienia, którego wzór stanowi załącznik do niniejszego Programu;
- 2) nie wyrażą bezwarunkowej zgody na prowadzenie na ich gruntach zabiegów i kontroli ich wykonania w ramach realizacji niniejszego Programu zobowiązani będą do sfinansowania kosztów zabiegu usuwania barszczu Sosnowskiego we własnym zakresie.

W przypadku nie uzyskania przez Gminę Polanów dotacji na dofinansowanie zadania usuwania barszczu Sosnowskiego właściciele terenów zajętych przez barszcz Sosnowskiego zobowiązani są do finansowania kosztów usuwania barszczu Sosnowskiego ze środków własnych.

10. Okres realizacji Programu

Ze względu na potrzebę zapewnienia skuteczności prowadzonych działań ustala się okres realizacji działań objętych niniejszym Programem do 31.12.2022r.

11. Sposób edukacji i informacji społeczeństwa w zakresie problematyki usuwania barszczu Sosnowskiego

Usunięcie barszczu Sosnowskiego jak wykazano w niniejszym Programie jest zadaniem złożonym, długotrwałym i wymaga znacznych nakładów finansowych. Szacuje się, że do przeprowadzenia tego procesu niezbędny będzie okres około 4 lat. Rozległe czasowo zadanie wymaga określonej strategii postępowania. Niezbędne jest kontynuowanie rozpoczętej akcji i systematyczne rozpowszechnianie wśród społeczności lokalnej, w szczególności w sołectwach zaatakowanych przez barszcz informacji o szkodliwości tej rośliny dla zdrowia i środowiska.

Akcja edukacyjno - informacyjna w zakresie objętym niniejszym Programem nastąpi poprzez działalność informacyjną w Urzędzie Miejskim w Polanowie, w lokalnej prasie, na stronie internetowej Urzędu i na sołeckich tablicach ogłoszeń.

12. Harmonogram realizacji Programu

Harmonogram realizacji Programu usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów na lata 2019 – 2022

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Koszt
1.	Opracowanie Programu usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów na lata 2019 – 2022	2019	-*
2.	Działania edukacyjne	2019 – 2022	-
3.	Działania mające na celu pozyskanie środków finansowych na dofinansowanie realizacji Programy	2019 – 2022	-
4.	Wykonywanie zabiegów usuwania barszczu Sosnowskiego	2019 - 2022 3 zabiegi w 2019 3 – 4 zabiegi w latach 2020 – 2022	zostanie określony w drodze zapytania o cenę
5.	Kontrola realizacji zabiegów usuwania barszczu Sosnowskiego	corocznie	-
6.	Informacja o realizacji Programu	corocznie	-
7.	Aktualizacja Programu	w razie potrzeby, w latach 2019 - 2022	-
8.	Analiza potrzeby kontynuacji Programu	2022	-

*, - oznacza sfinansowanie kosztu z budżetu Gminy Polanów

Wykonanie Programu powierza się Burmistrzowi Polanowa.

13. Wskaźniki monitorowania Programu.

Zamieszczona niżej tabela określa wskaźniki monitoringu niniejszego Programu.

Lp.	Wskaźnik monitoringu	Jednostka miary
1.	Powierzchnia gruntów objętych zabiegami usuwania barszczu Sosnowskiego w danym roku w stosunku do powierzchni zinwentaryzowanej	%
2.	Udokumentowane nakłady poniesione na wykonanie zabiegów usuwania barszczu Sosnowskiego	zł
3.	Powierzchnia gruntów, z których barszcz został całkowicie usunięty	ar

Zakłada się, że przyjęcie niniejszego Programu spowoduje podjęcie zabiegów usuwania barszczu na wszystkich znajdujących się na terenie Gminy Polanów gruntach, zajętych, przez tę roślinę, niezależnie od źródła finansowania kosztów zabiegów.

14. Wybrane metody i harmonogram usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Polanów

Lokalizacja skupisk barszczu w sąsiedztwie miejsc zamieszkania, dróg i cieków wodnych, różnorodność rodzajów i ukształtowania terenów zajętych przez tę roślinę powoduje konieczność wdrożenia metod intensywnych, zapewniających jak najszybszą, całkowitą likwidację barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Polanów. Wyżej wymienione okoliczności i wiedza o metodach skutecznego usuwania rośliny wskazują, że najwłaściwszą metodą usuwania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Polanów jest metoda kombinowana, tj. zastosowanie metody fizycznej-mechanicznej i chemicznej. Stosowana będzie orka lub koszenie oraz usuwanie chemiczne z wykorzystaniem preparatu Roundap w stężeniu 2,5%.

Zabiegi planuje się na okres 4 lat. Zabiegi będą wykonywane w trzech zasadniczych terminach:

- a) wiosennym – do połowy maja,
- b) wczesnoletnim – czerwiec oraz do początku kwitnienia,
- c) późnoletnim – koniec sierpnia i we wrześniu.

W latach 2019 – 2022 planuje się wykonywanie 3 - 4 zabiegów usuwania barszczu rocznie, przy czym w roku 2019, w okresie po wejściu w życie niniejszego Programu powinny być wykonane minimum 2 zabiegi usuwania barszczu Sosnowskiego.

15. Zadania podmiotu wykonującego prace związane z bezpośrednim zwalczaniem rośliny barszcz Sosnowskiego.

1. Udział w szkoleniach/ lub posiadanie doświadczenia, w zakresie bezpiecznego zwalczania barszczu Sosnowskiego (zasady BHP stosowane przy opryskiwaniu środkiem chemicznym, kontakt z rośliną, terminy wykonywania oprysków, wycinania itp.).
2. Bezpośrednie zwalczanie rośliny poprzez:
 - a) przeprowadzanie zabiegów agrotechnicznych;

- b) oznaczenie terenu przeprowadzanych działań taśmą ostrzegawczą i poprzez umieszczanie tablicy informacyjnej.
- 3. Prowadzenie stałej obserwacji terenu w celu wykrycia dalszego rozwoju rośliny.
- 4. Udział w kontroli wykonania zabiegów.

16. Wnioski

Mimo, że barszcz Sosnowskiego objęty jest prawnym zakazem hodowli, rozmnażania i sprzedaży na terenie Polski, z prowadzonych badań wynika, że powierzchnia zajmowana przez tę roślinę systematycznie się zwiększa. Zwalczanie barszczu jest konieczne, ponieważ brak zabiegów niszczących powoduje systematyczny wzrost zajmowanej powierzchni. Walka z rośliną jest trudna ze względu na jej wysoki współczynnik rozmnażania, odporność na wiele herbicydów oraz konieczność wielokrotnego powtarzania zabiegów niszczących.

Podstawą sukcesu w walce jest kompleksowość działań. Istnieje wiele metod zwalczania barszczu, jednak wysoka szkodliwość tych metod i samej rośliny powoduje konieczność wykonywania tych prac przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie osoby, co pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia.

Potrzeba kompleksowego działania – nie tylko na obszarze Gminy Polanów powoduje konieczność stałego prowadzenia akcji uświadamiającej zagrożenie, popularyzującej instrukcje, przepisy i zakazy dotyczące postępowania z tą niebezpieczną rośliną.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że droga do całkowitego zwalczania barszczu Sosnowskiego jest długa, ale konsekwencja w działaniu i poczucie współodpowiedzialności za zdrowie ludzi i środowisko daje szansę uporania się z tym problemem.

Wykaz wykorzystanej literatury:

- 1) Wytyczne dotyczące zwalczania barszczu Sosnowskiego /*Heracleum Sosnowskyi*/ i barszczu Mantegazziego /*Heracleum mantegazzianum*/ na terenie Polski, Warszawa, 2014. M - Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- 2) Adamczewski K., Paradowski A., Barszcz Sosnowskiego, PIORIN, Instytut Ochrony Roślin, Poznań;
- 3) Krzysztofiak A., Romański M., Walka z barszczem Sosnowskiego – jednym z najgroźniejszych gatunków roślin inwazyjnych w Polsce. Poradnik dla pracowników parków narodowych, Pracownia Naukowo – Edukacyjna, Krzywe;
- 3) Miklaszewska K., Barszcz Sosnowskiego – obcy gatunek inwazyjny: biologia, zagrożenia, zwalczanie. [w:] *Progress in Plant Protection/Postępy w Ochronie Roślin* 48 (1) 2008, Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy, Poznań;
- 7) www.barszczsosnowskiego.pl;
- 8) <http://palacypproblem.pl>;

11) Żurek H., Metoda i technika zwalczania barszczu Sosnowskiego, IMUZ, Falenty, 2002.

Przepisy prawa:

- 1) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U.2017.1161.tj).
- 2) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2018.1614).
- 3) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz.U.2011.210.1260),
- 4) Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz.U.2018.1310.tj).
- 5) Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.2018.1454).
- 6) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2018.994.tj).

PRZEWODNICZĄCY RADY
mgr Józef Wilk

Porozumienie nr

Zawarte w dniuw Polanowie pomiędzy:

Gminą Polanów, reprezentowaną przez Grzegorza Lipskiego – Burmistrza Polanowa

i

.....
(*imię i nazwisko właściciela lub współwłaścicieli nieruchomości oraz adres i nr pesel*)

zwanym dalej Właścicielem

1. Właściciel oświadcza, że jest właścicielem działki gruntu nr obręb ewidencyjny
2. Właściciel oświadcza, że teren działki gruntu wymienionej w punkcie 1 porośnięty jest Barszczem Sosnowskiego.
3. Właściciel oświadcza, że na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017r., poz. 1161 z późn. zm.), przystępuje do realizacji ustawowego obowiązku przeciwdziałania degradacji gleb będących przedmiotem jego własności.
4. Właściciel oświadcza, że wyraża zgodę na to aby Gmina Polanów zleciła przeprowadzenie zabiegów usuwania Barszczu Sosnowskiego z terenu działki gruntu wymienionej w punkcie 1 w ramach programu „Barszcz Sosnowskiego 2019” dofinansowywanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie oraz wyraża zgodę na to by pracownicy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie mogli przeprowadzić kontrolę wykonania zabiegów usuwania Barszczu Sosnowskiego na działce gruntu opisanej w punkcie 1.
5. Gmina Polanów zobowiązuje się zlecić przeprowadzenie zabiegów usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu działki gruntu wymienionej w punkcie 1 w ramach programu „Barszcz Sosnowskiego 2019” dofinansowywanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.
6. Właściciel zobowiązuje się pokryć 25% kosztów zabiegów usuwania Barszczu Sosnowskiego z terenu działki gruntu wymienionej w punkcie 1 w ramach programu „Barszcz Sosnowskiego 2019”, w kwocie (słownie zł:.....)
7. Gmina Polanów zastrzega, że kwota wymieniona w punkcie 6 może ulec zmianie z przyczyn niezależnych od Gminy.
8. W przypadku przeniesienia własności działki gruntu opisanej w punkcie 1 Właściciel zobowiązuje się przenieść na swojego następcę prawnego obowiązek pokrycia 25% kosztów zabiegów usuwania Barszczu Sosnowskiego z terenu działki gruntu wymienionej w punkcie 1 w ramach programu „Barszcz Sosnowskiego 2019”.

9. Wszelkie zmiany niniejszego porozumienia wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Porozumienie sporządzono w dwóch egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

PRZEWODNICZĄCY RADY
mgr Józef Wilk